

Verlag van het ingevolge artikel 5, sub d., j° 2 Archiefbesluit 1995, gevoerde driehoeksoverleg tussen het ministerie van Economische Zaken, van Financiën, van Justitie, van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, het College van Beroep voor het Bedrijfsleven (CBB), het Nederlandse Instituut van Register Accountants (NIVRA), de Nederlandse Orde van Accountants-Administratieconsulenten (NOvAA) en het Octrooiencentrum Nederland en de vertegenwoordiger van de algemene rijksarchivaris met betrekking tot de selectielijst, zoals bedoeld in artikel 2, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995, van archiefbescheiden van de betrokken zorgdragers op het beleidsterrein Beroepenkwaliteit over de periode vanaf 1945.

Den Haag 14 juni 2007
Pieter van Koetsveld

INLEIDING

De voorliggende ontwerp-selectielijst is een selectielijst als bedoeld in artikel 2, lid 1 van het Archiefbesluit 1995 (Stb.1995/671). De lijst heeft de vorm van een Basisselectiedocument (BSD). Een BSD bestaat voor het grootste deel uit een lijst van handelingen. In een BSD wordt op grond van een aantal selectiecriteria aan elke handeling een waardering gegeven, die neerkomt op een selectiebeslissing met betrekking tot de bescheiden die de neerslag van de handeling vormen (B = te bewaren; V = te vernietigen).

Het BSD fungeert als selectie-instrument voor de minister van Economische Zaken, van Financiën, van Justitie, van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, het CBB, het NIVRA, de NOvAA en het OCN op het beleidsterrein Beroepenkwaliteit over de periode vanaf 1945.

Er hoeven na vaststelling van deze selectielijst geen andere selectie- en/of vernietigingslijsten te worden ingetrokken.

Reikwijdte van dit BSD

Dit BSD wordt thans ter vaststelling aangeboden voor de volgende actoren:

Actoren onder de zorg van de Minister van Economische Zaken:

- Minister van Economische Zaken, 1946-
- ECD, 1949-1999.
- Staatscommissie van der Grinten, 1954-1959
- Curatorium voor de opleiding van registeraccountants, 1993-2006
(Dit curatorium is vanaf 1994 ook het curatorium voor accountants-administratieconsulenten.)
- Stichting Toezicht Examens Vestigingswet (STEVES), 1995-

Actoren onder de zorg van de Minister van Financiën:

- Minister van Financiën, (1940) 1945-
- Economische Controledienst, (1985) 1999-

Actoren onder de zorg van de Minister van Justitie:

- Minister van Justitie, (1940) 1945-
- Raad van Beroep voor registeraccountants, 1968-

Actoren onder de zorg de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap:

- Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschap, 1962-1965
- Curatorium voor de opleiding van registeraccountants, 1967-1994

Actor onder de Zorg van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit:

- Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1972-1994

Actor onder de zorg van het College van Beroep voor het Bedrijfsleven:

- College van Beroep voor het Bedrijfsleven, 1954-

Actoren onder de zorg van de NOvAA:

- Nederlandse Orde van Accountants-Administratieconsulenten
- Bureau voor Examens van accountants-administratieconsulenten, 1967-
- Commissie van Beroep, 1972-1994
- Commissie voor de toelating van accountants-administratieconsulenten, 1974-1994
- Commissie voor de inschrijving van accountants-administratieconsulenten, 1974-1994
- Examenadviescommissie voor de examens van accountants-administratieconsulenten, 1974-1994
- Examencommissies voor de examens van accountants-administratieconsulenten, 1974-1994
- Stichting Voortgezette Educatie Accountants-administratieconsulenten (VEDAA), 1981-1993
- Stichting Beroepsopleiding NOvAA, 1988-1993
- Examenbureau AA, 1994-

Actoren onder de zorg van het NIVRA:

- Nederlands Instituut van Register Accountants (NIVRA) te Amsterdam, 1967-
- Commissie voor de toelating van registeraccountants, 1963-1968

Actoren onder de zorg van Octrooicentrum Nederland:

- Octrooicentrum Nederland, 1912-

Totstandkoming BSD

Dit BSD is gebaseerd op het rapport institutioneel onderzoek (RIO) nr. 104, *Beroepkwaliteit*, door dr. J.A.A. Bervoets en A.H. Poelwijk. Ten opzichte van het RIO zijn een aantal dingen gewijzigd. Om verschillende redenen is een aantal actoren dat in het RIO voorkomt waaronder de Nederlandse Vereniging van Makelaars (NVM) en de Orde van Octrooigemachtigden niet met de vaststellingsprocedure meegenomen.

Hiernaast is aan dit basisselectiedocument een nieuwe selectielijst toegevoegd, die is opgesteld door de zorgdrager NOvAA. Het BSD is in 2001 opgesteld door drs. I.E. Guicherit (Doxis b.v.) en spitst zich toe op actoren die onder de zorg voor het archiefbeheer van de NOvAA vallen. De selectielijst van behandelt de periode 1972 - 2001 (juli) en is gebaseerd op handelingen betreffende de NOvAA uit het toenmalige concept PIVOT- Rapport Institutioneel Onderzoek (RIO), nr. 104: *Beroepkwaliteit*. Aan de oorspronkelijke lijst van de NOvAA zijn een aantal nieuwe handelingen toegevoegd.

Voor een nadere beschrijving van deze wijzigingen wordt verwezen naar het BSD.

Deelnemers aan het driehoeksoverleg

Aan het driehoeksverslag werd door de volgende personen (direct dan wel indirect) deelgenomen:

als vertegenwoordiger van de algemene rijksarchivaris

- Dhr. P. van Koetsveld, medewerker Selectie en Acquisitie, Nationaal Archief

als vertegenwoordiger van de zorgdraggers

- Mw. Drs. L. Boer, medewerker Project Wegwerken Archiefachterstanden (PWAA)

De door de vertegenwoordiger van het Nationaal Archief voorgestelde waarderingen zijn bekeken door:

Namens het ministerie van Economische Zaken:

Beleidsdeskundigen:

- Dhr. drs. J. van den Heuvel Rijnders, beleidsmedewerker DG Economische Politiek (m.n. makelaars en algemene zaken);
- Mw. drs. T. Schalm-Beek, beleidsmedewerker DG Economische Politiek (m.n. accountants);
- Dhr. drs. G. van Malkenhorst, beleidsmedewerker DG Economische Politiek (m.n. vestigingswet).

- Dhr. mr. M.N.J. Commandeur, beleidsmedewerker DG Ondernemen en Innovatie (octrooigemachtigden);
- Dhr. mr. A. Snethlage, beleidsmedewerker DG Ondernemen en Innovatie (octrooigemachtigden);
- Dhr. drs. Naves, beleidsmedewerker DG Ondernemen en Innovatie (m.n. Kamers van Koophandel, Handelsregister);
- Dhr. drs. A.M. Griffioen RA, Voormalig secretaris Curatorium, huidige functie: Senior manager Price Waterhouse Coopers (Curatorium voor de opleiding van registeraccountants)
- Dhr. drs. N. van Heezik, adviseur, IA / Informatie, ministerie van Economische Zaken (Curatorium voor de opleiding van registeraccountants)

Archiefdeskundigheid:

- Mw. dr. C.L.M. Dohmen, adviseur interne informatie, Directie Informatiemanagement en Automatisering;
- Dhr. drs. N. van Heezik, adviseur interne informatie, Directie Informatiemanagement en Automatisering.

Namens het ministerie van Financiën:

- dhr. P.C.A. Lamboo, medewerker instrumenten, Centrale Directie, Directie Bedrijfsvoering en Communicatie, Eenheid Documentatie en Informatie

Namens het ministerie van Justitie::

- Dhr. drs. G. Beks, Adviseur documentaire informatievoorziening, Directie Informatievoorziening

Namens het ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselkwaliteit:

- Mw. G. Veenstra, Senior medewerker informatievoorziening, Directie Informatiebeleid en Facilitaire Zaken

Namens het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen:

- Dhr. J.N. 't Hoen, Medewerker S en B, Directie Informatisering, Informatiediensten

Namens OctrooiCentrum Nederland (rechtsopvolger van de Octrooiraad)

- Dhr. M.J. Wildschut, adviseur, IA / Informatie, ministerie van Economische Zaken
- Dhr. L. Meijer, Hoofd afdeling FFI-FFC, Octrooicentrum Nederland

Namens het College van Beroep voor het Bedrijfsleven:

- Dhr. P. Giezen, voormalig hoofd div Paleis van Justitie Den Haag (hieronder valt CBB), thans coördinator DDV Rechtbank Rotterdam
- Dhr. R. Bachoe, unithoofd document management Paleis van Justitie Den Haag
- Dhr. A.A.C.P.H.A.M. van Baar, medewerker bedrijfsvoering CBB

Namens het Nederlands Instituut van Register Accountants (NVvRA):

- Dhr. J.Buchel, coördinator educatie, NIVRA
- Dhr.drs. J.Lagerberg, hoofd Controlling & Bedrijfsvoering, NIVRA
- Dhr. J.Stoffels BA, hoofd Kennis en Informatiecentrum, NIVRA

Namens de Nederlandse Orde van Accountants-Administratieconsulenten (NOvAA):

- Dhr. M. Ouwendijk, coördinator archief, bibliotheek, post en repro NOvAA
- Dhr. mr. A. van Arkel, directeur NOvAA

Tijdens het driehoeksoverleg is de volgende procedure gevolgd:

Voor de vaststelling van het voorliggend BSD is een procedure gevolgd die afwijkt van het gangbare overleg. Het BSD maakt onderdeel uit van een proefopzet die door het Project Wegwerken ArchiefAchterstanden (PWAA) en het Nationaal Archief overeen is gekomen teneinde de

vaststellingsprocedure te stroomlijnen. Hiermee is de verslaglegging ook gewijzigd, met name het onderdeel 'inhoudelijk verslag'.

Door het PWAA is op 4 april 2007 een conceptversie van het BSD zonder waarderingen ingediend. De handelingen in dit BSD zijn door de vertegenwoordiger van het Nationaal Archief gewaardeerd op basis van het institutioneel onderzoek en de Historisch Maatschappelijke Analyse (HMA). Deze waarderingen zijn vervolgens door de vertegenwoordiger van de zorgdragers beoordeeld en aan de zorgdragers zelf voorgelegd. Over de waarderingen waarover geen overeenstemming bestond is schriftelijk overleg gevoerd.

De materiedeskundige, dhr. dr. F. de Goey, heeft op verzoek van de vertegenwoordiger van het Nationaal Archief medewerking verleend aan het uitvoeren van een Historisch Maatschappelijke Analyse (HMA). Deze HMA is uitgevoerd door middel van een interview aan de hand van een door het Nationaal Archief opgestelde vragenlijst. De HMA is als bijlage bijgesloten bij dit verslag.

Selectiedoelstelling

Tijdens het opstellen van het BSD en tijdens het gevoerde driehoeksoverleg is rekening gehouden met de in artikel 2, sub c van het Archiefbesluit 1995 genoemde waarde van de archiefbescheiden als bestanddeel van het cultureel erfgoed en het onder sub d. van hetzelfde besluit genoemde belang van de in de archiefbescheiden voorkomende gegevens voor overheidsorganen, voor recht- of bewijszoekenden en voor historisch onderzoek. Als uitgangspunt van het overleg gold de selectiedoelstelling, die inhoudt dat de belangrijkste bronnen van de Nederlandse samenleving en cultuur veilig worden gesteld voor blijvende bewaring. Met het te bewaren materiaal moet het mogelijk zijn om een reconstructie te maken van de hoofdlijnen van het handelen van de rijksoverheid ten opzichte van haar omgeving, maar ook van de belangrijkste historisch-maatschappelijke gebeurtenissen en ontwikkelingen, voor zo ver deze zijn te reconstrueren uit overheidsarchieven.

Om op basis van deze selectiedoelstelling tot een waardering van de handelingen te komen, worden zes selectiecriteria toegepast. Deze zijn terug te vinden in het BSD.

Beleidsterrein

De kern van het beleid op het terrein van de beroepenkwaliteit is de regulering van de toelating van personen tot een beroep of een bedrijfstak. Het handelen van de overheid richt zich op het opstellen van criteria en de naleving hiervan. De verzorging van de opleiding en de toelating wordt overgelaten aan particuliere organisaties dan wel gemandateerd en op afstand gecontroleerd en aangestuurd. Hiermee kent dit beleidsterrein weinig directe interactie tussen overheid en burger; het meeste contact loopt via beroepsgroepen.

MKB

Op het terrein van het Midden- en Kleinbedrijf begint het handelen van de overheid bij de vestigingswetgeving. Hiermee meet deze zichzelf de bevoegdheid aan eisen te stellen en die vervolgens via een vestigingsbesluit van toepassing te verklaren op een bedrijfstak; eenieder die actief wilde zijn als ondernemer binnen deze bedrijfstak diende een vergunning te behalen waarmee aangetoond kon worden dat men voldeed aan de gestelde eisen. De doelen die men met deze eisen probeert na te streven liggen op het gebied van de bestrijding van oneerlijke concurrentie door ongekwalificeerden en het vergroten van de betrouwbaarheid van een bedrijfstak. Daarnaast heeft in de periode na de Tweede Wereldoorlog het motief van een overzichtelijk ondernemersveld een rol gespeeld met het oog op de wederopbouw en de voedseldistributie.

De opleiding voor het middenstandsdiploma werd verzorgd door de brancheorganisaties zelf onder toezicht van het ministerie van Economische Zaken (vanaf 1996 de STEVES). Indien nodig subsidieerde de minister vakopleidingen voor de detailhandel. Voor het toezicht op de naleving van de vestigingswetgeving werd de Economische Controledienst aangewezen.

Het beroep accountant

Op het gebied van de accountancy richt het overheidshandelen zich voornamelijk op de bescherming van het beroep. Deze werd gerealiseerd door middel van de Wet Registeraccountants (WRA) en de Wet Accountants-Administratieconsulenten (WAA). Voor deze beroepsgroep die zich al voor de Tweede Wereldoorlog onderling georganiseerd had werd het verzorgen van de opleiding, de tuchtrechtspraak

en de toelating tot het beroep overgelaten aan het Nederlands Instituut van Register Accountants (NIVRA) en de Nederlandse Orde voor Accountant-Administratieconsulenten (NOvAA) die hiertoe bij wet ingesteld werden als publiekrechtelijke organisatie.

INHOUDELIJK VERSLAG

Opmerkingen naar aanleiding van de Historisch-Maatschappelijke Analyse (HMA)

Dhr. de Goey is geraadpleegd vanwege zijn expertise op het gebied van de geschiedenis van zowel het Midden- en Kleinbedrijf (MKB) als het beroep accountant in Nederland. Dhr. de Goey was van mening dat het historische overzicht in het RIO een volledig overzicht gaf voor wat betreft het MKB en het beroep accountant. Er zijn dan ook relatief weinig waarderingen in dit verslag opgenomen die een aparte verwijzing naar de HMA behoeven.

MKB

De materiedeskundige heeft aangegeven dat het waarschijnlijk is dat de belangrijkste informatie voor historici in overheidsarchieven terug te vinden is. Wat betreft de middenstandsbonden die onder andere lange tijd een rol hebben gespeeld in de opleiding voor het middenstandsdiploma is het volgens de beleidsdeskundige twijfelachtig of deze een georganiseerd archief hielden. Bovendien is onduidelijk waar deze archieven zich nu bevinden aangezien deze bonden al geruime tijd opgeheven zijn.

Uit de HMA is verder gebleken is dat de vestigingsvergunning op basis van de Vestigingswet 1937 en het Besluit Algemeen Verbod Kleinbedrijf in de periode 1945 – 1954 instrumenten geweest zijn binnen het spanningsveld tussen de behoefte van de overheid aan stroomlijning van de economie ten behoeve van de wederopbouw enerzijds en een verlangen onder de bevolking nieuwe ondernemingen te beginnen anderzijds. Een vraag die hierbij gesteld kan worden, is in hoeverre de overheid zich in deze periode voor het karretje van de gevestigde ondernemingen in het MKB heeft laten spannen.

Dit zou reden zijn om een steekproef te nemen van vergunningen die in deze periode zijn afgegeven. Dit is echter niet meer mogelijk aangezien deze vergunningen op basis van eerdere vernietigingslijsten vernietigd zijn. De handelingen met betrekking tot het Besluit Algemeen Vestigingsverbod (BAVK), te weten 43 en 44 zijn door de vertegenwoordiger van het Nationaal Archief met B gewaardeerd. De HMA heeft geen verder consequenties gehad op dit gebied.

Accountancy

Zowel de Nederlandse Orde van Accountants-Administratieconsulenten (NOvAA) als het Nederlandse Instituut van Register Accountants (NIVRA) hebben volgens de beleidsdeskundige uitgebreide archieven opgebouwd, hoewel die van de NOvAA in de beginperiode niet goed georganiseerd was. Verder is te verwachten dat de belangrijkste neerslag te vinden is in overheidsarchieven. Hierbij wordt voornamelijk de wetgeving en de voorbereiding daarvan bedoeld.

Verder verdient de periode van 1963-1968, tussen de vaststelling van de Wet RegisterAccountants (WRA) en de instelling van het NIVRA aandacht. In deze overgangperiode werd de toelating van accountants geregeld door een commissie van toelating. Met name de procedure van toelating in deze periode is onderwerp van discussie geweest, aangezien deze rijkelijk ondoorzichtig was en vaak gepaard ging met vriendjespolitiek. De neerslag van deze procedure is gevat onder handelingen 94, 95 en 96. Dit zijn handelingen met betrekking tot de benoemingen van voorzitter en leden van de commissie van toelating van registeraccountants (handeling 94 en 96) en de feitelijke toelatingen (handeling 95). Deze zijn met B gewaardeerd.

Waarderingen

De vertegenwoordiger van het Nationaal Archief heeft zijn waarderingen gebaseerd op het RIO en de HMA en heeft die neerslag met B gewaardeerd die nodig is om achteraf de aard van de regulering door de overheid alsmede de doelstellingen en de beweegredenen ervoor te reconstrueren. Daarnaast is er op gelet dat een overzicht van de betrokken overheidsinstanties, hun taken en onderlinge relaties gegarandeerd is. Mede omdat het beleidsterrein Beroepenkwaliteit relatief weinig interactie tussen overheid en burger of belangwekkende gebeurtenissen kent, zijn onder de handelingen van het

voorliggende BSD geen verzamelingen persoonsregistraties aangetroffen die op basis van de criteria zoals deze geformuleerd zijn in de nota *Persoonsdossiers*, geheel of gedeeltelijk voor bewaring in aanmerking komen.

Wetgeving

De probleemanalyses en daarmee gepaard gaande doelstellingen door de overheid zijn op te maken uit de voorbereiding van de wetgeving. Handelingen met betrekking tot het voorbereiden van wetgeving zijn met B gewaardeerd teneinde onderzoek naar de visie van de overheid op het beleidsterrein mogelijk te maken. Evaluatie van deze wetgeving in beleidsstukken is eveneens met B gewaardeerd en in sommige gevallen zoals de *Middenstandsnota* uit 1954 al overgedragen aan het Nationaal Archief.

Besluiten en Regelgeving

Om dit beleid ten uitvoer te brengen zijn verschillende besluiten en regels geïntroduceerd. Handelingen met betrekking tot het voorbereiden en uitvoeren hiervan zijn door de vertegenwoordiger met B gewaardeerd in zoverre de laatste symptomatisch zijn voor de visie en de doelstellingen van de overheid. Voorbeelden hiervan zijn de Vestigingsbesluiten en afkondigingen van een spertijd en de kwaliteitseisen die via de verschillende opleidingen aan ondernemers en accountants opgelegd werden.

Waar het handelingen met betrekking tot het stellen van nadere regels betreft is zoveel mogelijk geprobeerd onderscheid te maken. Nadere regels die een relatie hebben met de doelstellingen van de overheid, namelijk het controleren van de toelating van personen tot een beroep of bedrijfstak door middel van het stellen van eisen zijn het een B gewaardeerd. Nadere regels met betrekking tot onderpen die alleen voor de bedrijfsvoering van de betreffende organisatie interessant zijn, zijn niet met B gewaardeerd, aangezien de regels zelf in de Staatscourant worden gepubliceerd en het onwaarschijnlijk is dat de neerslag van de voorbereiding ervan informatie bevat die licht werpt op het handelen van de overheid op hoofdlijnen.

PBO's en ZBO's

De uitvoering van het beleid is door de overheid veelal opgedragen aan ZBO's en PBO's. Voor zover deze organisaties een beleidsmakende of adviserende functie hebben wordt de neerslag hiervan bewaard, evenals de verslaglegging en verantwoording aan de verantwoordelijke ministers. Ook de instellingsbeschikkingen zijn met B gewaardeerd. Wat betreft de opleiding die sommige van deze organisaties verzorgen is de grens getrokken bij afzonderlijke tentamens, diploma's en dossiers van afzonderlijke studenten of leerkrachten. Door de verslagen, notulen en agenda's van vergaderingen van het bestuur en door het ministerie gestelde nadere regels met betrekking tot de opleiding met B te waarden kan achteraf gereconstrueerd worden wat de karakteristieken van de opleiding waren en welke eisen er aan een toekomstig beroepsuitoefenaar gesteld worden.

Benoemingen

Handelingen met betrekking tot het benoemen van voorzitter en leden van bestuur zijn niet met B gewaardeerd, aangezien de namen van bestuursleden ook in jaarverslagen voorkomen. De ambtelijke voorbereiding van deze benoemingen heeft geen historische relevantie en is met een vernietigingstermijn van 7 dan wel 10 jaar na uitdiensttreding gewaardeerd. Uitzonderingen hierop zijn handelingen 94 en 96 met betrekking tot de benoeming van het bestuur van de commissie van toelating voor registeraccountants. Uit de HMA is gebleken dat de toelatingsprocedure die deze commissie uitvoerde tot veel onenigheid heeft geleid.

Registers

Het BSD kent verschillende handelingen die een register als product hebben. Het betreft hier registers van inschrijvingen en van examenresultaten. Deze zijn door de vertegenwoordiger van het Nationaal Archief niet met B gewaardeerd aangezien de inhoud van deze registers aan geen van de criteria uit de nota *Persoonsdossiers* voldoen. Aangezien het bijhouden en informatie leveren uit de registers van inschrijvingen een kerntaak is voor het Octrooicentrum Nederland, de NOvAA en het NIVRA is voor een lange vernietigingstermijn (70 jaar) gekozen teneinde de uitoefening van deze taken te garanderen. De registers met betrekking tot examenresultaten van het Examenbureau AA en de

Examencommissie AA zijn gewaardeerd met een vernietigingstermijn van 20 jaar aangezien deze informatie van nut is bij het vormgeven van de opleiding tot accountant-administratieconsulent. De NOvAA is wettelijk verplicht getuigschriften 9 jaar te bewaren.

Overlappenden

Waar mogelijk zijn handelingen waarvan neerslag informatie bevat die in ook andere neerslag is terug te vinden niet met B gewaardeerd. Het gaat hierbij voornamelijk om benoemingen en begrotingen die voor zover relevant ook in de jaarverslagen zijn terug te vinden.

Het verslag is voorgelegd aan de medewerker van het PWAA als vertegenwoordiger van de zorgdraggers.. Deze heeft haar goedkeuring aan dit verslag gegeven.

Bijlage: Verslag Historisch-Maatschappelijke Analyse Beroepenkwaliteit

Beleidsterrein:

Beroepenkwaliteit 1945 –

Deskundige:

Dr. F. de Goey is werkzaam bij de vakgroep Geschiedenis Moderne Samenlevingen van de faculteit Historische en Kunstwetenschappen van de Erasmus Universiteit te Rotterdam. Daarnaast is hij betrokken bij het BINT-project (Het Bedrijfsleven In Nederland in de Twintigste eeuw).

Voorafgaand aan het vraaggerek is de heer de Goey een samenvatting van de historische context van het RIO en een vragenlijst horende bij een historisch-maatschappelijke analyse toegestuurd. Er is gesproken over twee van de vier onderwerpen uit het RIO: het Midden- en Kleinbedrijf en de accountancy. De andere twee, de makelaardij en het beroep van Octrooigemachtigde, behoren niet tot de expertise van dhr. de Goey.

Het interview is op donderdag 3 mei 2007 te Rotterdam afgenomen door Pieter van Koetsveld.

Verslag:

Kwaliteitszorg Midden- en Kleinbedrijf

In hoeverre heeft de historische context, zoals in het RIO weergegeven, aanvulling?

Dhr. De Goey geeft aan dat de verkorte context van het RIO op grote lijnen compleet is.

In de Vestigingswet Kleinbedrijf (VKW) 1937 werd geprobeerd door middel van vestigingsbesluiten het grote aantal kleine onderneminkjes met lage slagingskans tegen te gaan. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf door de bezetter ingesteld, welke tot 1951 door de Nederlandse overheid gehandhaafd werd. In de jaren vijftig was er voor bijna elk bedrijf een vestigingsbesluit van kracht. In 1954 werd de Vestigingwet Bedrijven (VWB) ingesteld; dit mede omdat er nog steeds aan groot aantal ondernemers zonder vereist diploma actief was; de VWK kende uitzonderingsregelingen waar op grote schaal gebruik van gemaakt werd. In de jaren 80 werd de naleving van de kwaliteitseisen met betrekking tot beroepenkwaliteit versoepeld, omdat de bijhorende regelingen en controles in het licht van het idee van een terugtrekkende overheid als hinderlijk bestempeld werden.

Feitelijk heeft het beleid op het terrein van beroepenkwaliteit hiermee een cirkel gemaakt. In de jaren 30 was slechte kwaliteit van ondernemers de reden voor nieuwe wetgeving. Omdat men de beginnende ondernemer en het MKB wilde beschermen, werden er eisen aan de ondernemers gesteld met betrekking tot handelskennis, vakbekwaamheid en kredietwaardigheid. In de jaren 90 doet men eigenlijk precies het tegenovergestelde. Kwaliteitseisen zijn niet meer van belang, aangezien men de markt laat bepalen wat goede en slechte ondernemers zijn.

Inzake de praktijk van het vestigingsverbesluit geeft dhr. De Goey aan dat de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken om op instigatie van een erkende brancheorganisatie een vestigingsbesluit in te stellen voor een bedrijf niet nieuw was in de Vestigingswet Bedrijven van 1954, maar reeds onder de Vestigingswet Kleinbedrijf van 1937 bestond. Het onderzoek dat aan een vestigingsvergunning voorafging werd uitgevoerd door de Middenstandsraad en diens opvolger de Sociaal Economische Raad. Dhr. De Goey vermoedt dat er naast positieve besluiten ook veel verzoeken door brancheorganisaties om vestigingsbesluiten zijn afgewezen.

Ook komt het Besluit Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf (BAVK) van 1941 aan bod. Deze functioneerde als extra rem naast de VWK en werd na de bevrijding gehandhaafd, omdat het voor de overheid in verband met de wederopbouw praktisch was om een het aantal nieuwe kleine ondernemingen te beperken. Ook de voedseldistributie die via het MKB liep, was een reden om dit veld niet te complex te willen laten worden. Dit is relevant aangezien er in deze periode veel mensen een nieuwe onderneming wilden beginnen, zoals blijkt uit het sterk toegenomen aantal middenstandsdiploma's dat direct na de oorlog behaald is. Indien mogelijk zou het zinnig zijn om een steekproef van verleende en afgewezen vergunningen te bewaren.

In hoeverre mag verwacht worden dat de informatie met betrekking tot de op grond van bovenvermelde vragen als belangrijk te kwalificeren onderwerpen alleen kan worden aangetroffen in de overheidsarchieven m.b.t. het beleidsterrein of dat deze wellicht ook elders te vinden is?

Het is te verwachten dat overheidsarchieven de meeste belangrijke neerslag bevatten. Het is twijfelachtig of de verschillende middenstandsbonden goede archieven bijhielden, bovendien is onduidelijk waar deze zich bevinden, aangezien ze allen reeds lang opgeheven zijn.

Is er verder literatuuronderzoek noodzakelijk?

Een evaluatie van de VWK is te vinden in de *Middenstandsnota* van 1954.

Geraadpleegd kan worden: H.A.M. Klemann, [Nederland 1938-1948 : economie en samenleving in jaren van oorlog en bezetting](#).

Er is verder weinig onderzoek naar dit onderwerp gedaan.

Het beroep Accountant

In hoeverre heeft de historische context, zoals in het RIO weergegeven, aanvulling?

Ook hier is volgens dr. de Goey de grote lijn goed weergegeven door de context van het RIO. Voordat er wetgeving op dit gebied was werd er door beroepsverenigingen van accountants zelf opleidingen georganiseerd, die echter niet aan anderen verplicht gesteld konden worden. Na veel inzet zijn er voor de twee beroepsgroepen die op het gebied van accountancy actief waren in Nederland, de Registeraccountants (RA's) en de Accountant-administratieconsulenten (AA's), wetten gekomen die beide beroepen certificeerden. Voor beide wetten is er een overgangperiode geweest waarin een Commissie van Toelating besliste over de certificering van accountants. Over deze procedure is volgens dr. de Goey veel onenigheid geweest, aangezien ze rijkelijk ondoorzichtig was en vaak gepaard ging met vriendjespolitiek. Spanningen tussen de beroepsorganisatie van AA's en RA's, NoVAA en de NIVRA hebben nog lang doorspeeld.

Ook op het gebied van de accountancy speelt de liberalisering een rol. Het beroep is volgens dhr. de Goey betrokken in de werkgroep Marktwerking, Deregulering, Wetgevingskwaliteit. Bekeken wordt in hoeverre het beroep vrijgegeven kan worden. De gedachte is dat alleen grote beursgenoteerde ondernemingen die jaarverslagen opmaken en kleinere ondernemingen die leningen willen afsluiten een accountantsverklaring nodig hebben. Voor veel andere werkzaamheden zou geen certificering vereist zijn.

Dhr. de Goey merkt op dat er door de AA's kort na de instelling van de Wet op Accountant-Administratieconsulenten (WAA) in 1972 door deze beroepsgroep Regelen voor de Beroepsuitoefening Accountant-Administratieconsulenten werden opgesteld die in het RIO onvermeld zijn gebleven.

Een ander punt dat onvermeld is gebleven is de 8^e EEG Richtlijn met betrekking tot accountants uit 1984. Deze stelde eisen die hoger lagen dan welke in Nederland voor AA's golden, maar lager dan die voor RA's. Dit was erg ongemakkelijk voor beide beroepsgroepen en uiteindelijk heeft men de opleidingen voor beiden aangepast. Deze situatie deed zich voor, omdat de meeste Europese landen geen twee beroepsgroepen kennen.

In hoeverre mag verwacht worden dat de informatie met betrekking tot de op grond van bovenvermelde vragen als belangrijk te kwalificeren onderwerpen alleen kan worden aangetroffen in de overheidsarchieven m.b.t. het beleidsterrein of dat deze wellicht ook elders te vinden is?

NoVAA en NIVRA hebben uitgebreide archieven, waar het meeste wel in moet zitten. Het archief van de NoVAA in de beginperiode was niet erg goed georganiseerd. De belangrijkste neerslag zit bij de overheid, met name de wetgeving en de voorbereiding daarvan.

Is verder literatuuronderzoek noodzakelijk?

Geraadpleegd kunnen worden: F. de Goey, *De AA als accountant voor het MKB: ontstaan en ontwikkeling van een beroep* en I. Hessel, *NOvAA, 1948/1998 van accountantsvereniging tot beroepsorganisatie*.

In hoeverre is het noodzakelijk om andere deskundigen te raadplegen?

Op het gebied van Octrooigemachtigden zou Geert Verbong van de TU Eindhoven benaderd kunnen worden.